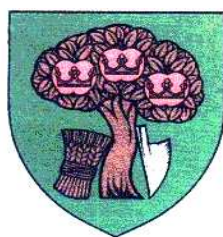

Biri község az Észak-alföldi Régió észak-keleti területén, az ország legkeletibb megyéjében, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, a Nyírség déli részén helyezkedik el. A települést északról Nagykálló, keletről és délről Balkány, nyugatról Érpatak határolja. A település a Nagykállói kistérség tagja, annak is legkisebb települése.

Az Árpád-korban létrejött település közigazgatási határain belül jelenleg több mint 1400 fő él. A településhez tartozó egykori nyolc tanyából mára már csak három maradt: Tánccsicstelep, Biriszőlő és Kenderáztató-tanya, amelyek közül jelenleg csak Tánccsicstelep lakott.

Biri község neve – „Byr” alakban – egy 1290 körül kelt oklevélben tűnik fel először, amikor Ördög fia Pált, a Balogsemjén nemzetségbeli Gergely fia János és rokona, gensi Pál fia Lőrinc tiltakozása ellenére e birtokba beiktatták.

B I R I

2. számú kép: Biri község 1997-ben elfogadott címere

A falu eredete azonban sokkal korábbra nyúlik vissza. Az 1214-ben említett Balogsemjén nemzetségbeli Ubul három fiától, Gergelytől, II. Egyedtól és I. Mihálytól származott ugyanis a Biri-, a Kállai- és a Semjéni-család, akik a falu birtokosai voltak. Az 1325. évi nagy birtokosztózkodáskor azonban a három család felosztotta az addig egységes birtoktestet, aminek következtében a magát Birinek nevező János fiai (Tamás és Fábián) hat helységet, illetőleg pusztát nyertek: a Nyírmártonfalva határában lévő Bagost, Byr-t, Perkedet, Pócslakát, (Kálló)Semjént és (Nyír)Bélteket. A falu legnagyobb birtokosának, Biri Tamásnak 1363. évi halála után azonban a falu a Kállay-család kezére került és ott is maradt a XIX. század végéig.

Az egyház a legkorábbi időktől meghatározója és irányítója volt a falunak. Az 1332-ben említett Szűz Mária (Beata Virgo) tiszteletére szentelt templomnak Péter volt a papja. Az 1483-ban említett kettőstornyú kőtemplom pedig a XV. század végén a Nyírség legnagyobb és legimpozánsabb építménye lehetett.

1452-ben az **ónodi Czudar család**, korábban pedig – a **Kállay-család** mellett – a **Sztritey-család** is birtokosa volt a településnek. A Kállay-család mindig is ragaszkodott azonban a falu birtoklásához. Nem volt ez másképpen a XVI. században sem, hiszen 1556-ban 31 dézsmafizető jobbágyon, azaz 160 lelken három Kállay-családbeli osztozott. 1592-ben átmenetileg a **Bornemissza-családnak** volt Byrben egy nemesi kúriája, de 1609-ben, amikor Kálló várőrsége magának akarta foglalni, ismét a Kállayak tiltották őket a foglalástól, tehát ekkor már ismét ők a település birtokosai.

Biri az 1594. évi török dúlást, és a XVII. századi elvándorlást követően elnéptelenedett, így 1720-ban már mint pusztá (desolata) szerepelt a megyei felvételekben.

A falu azonban újjáéledt, amikor 1763-ban **gróf Kállay (XIII.) János Péter** (1736-1810) egy elmagyarosodott, román népességet telepített át a Szilágyságból, a Szatmár vármegyei porteleki birtokáról. Az új, azaz a mai település a régittől 2 km-re, délnyugati irányban épült újjá.

A falu legmagasabb pontján, a falu legöregebb épülete a Kállay kúria. Ezt a kúriát a gróf építtette 1777-ben egy olasz építőmesterrel, Giuseppe Aprilissal.

Az 1785-ös összeírás szerint 53 ház volt, s 64 család, azaz megközelítőleg 336 lélek lakott a faluban. Közel egy évszázad múltán, 1870-ben már 86 lakóházban 654 lakos élt.

Az 1848/1849-es szabadságharcban is küzdöttek a község fiai a szabadságért, akiket 1848. telén – a mai Millenniumi Park területén – soroztak be a 28. és a 43. szabolcsi zászlóaljhoz.

A XIX. század végén, a XX. század elején Erényi Sándor és fia, Erényi István, valamint Dr. Nánássy Andor gazdálkodott a településen igen hatékony, korszerű módszerekkel. Intenzíven kezelt gazdaságuk híre a minisztériumba is eljutott és a földművelésügyi miniszter mintagazdaságok berendezésével bízta meg őket 1912-ben. A gazdasághoz szeszgyár is tartozott, amely elsősorban saját produktumokat, saját terményeket dolgozott fel. A gazdaságban a talajművelés géperejű volt; emellett – a szükséges istállótrágyázáson kívül – harmincöt év, saját kísérlete alapján bevált műtrágyaféleségekkel javították a szántóföld terméshozamát.

A háborúk, forradalmak azonban sokszor kettétörték az itt élők életét és munkáját. Az I. világháborúban 32, a II. világháborúban 45, az 1956-os forradalomban pedig egy mártírral áldozott Biri a haza oltárán. Emléküket a Millenniumi Parkban emléktáblák felállításával őrizte meg az önkormányzat a 2000. évben.

A II. világháborút követően, 1949-ben megalakult a Táncsics Termelőszövetkezet, majd rövidesen a Béke-, a Kossuth-, valamint a Rákóczi TSz., melyek 1966-ban Táncsics Termelőszövetkezet néven egyesültek. 1961-ben alakult meg az „Ady Endre” Szakszövetkezet, amely 1977-ben szintén beolvadt a Táncsics Termelőszövetkezetbe. 1992-ben – az új szövetkezeti törvénynek megfelelően – a Termelőszövetkezet átalakult „Újforrás” Termelő és Szolgáltató Szövetkezetté, amelyet 1995-ben felszámoltak.

1979 és 1988 között a település Nagykálló társközségeként működött.

1989. január 1. napjától Biri ismét önálló település lett. Ezek után indult meg a település tényleges fejlődése. Az infrastrukturális fejlesztések mellett 1997-ben új általános iskola, óvoda és egy 300 adagos szociális konyha épült, 2000-ben megnyílt a Teleház és sikerült egy fiókgyógyszertárat kialakítani.

A községben 1995-ben már működött az időseket és külső területen élőket segítő Falugondnoki Szolgálat, ami 2004-ben Tanyagondnoki Szolgálat lett. 2010. január 1. napjától e tevékenységet kistérségi társulás keretein belül látja el az önkormányzat. A pályázat útján elnyert és ebben az évben átvett új tanyagondnoki kisbusz jól felszerelt, modern, ami nagyban segíti a mozgásukban korlátozottak közlekedését is.

Az időseket segíti még a jelzőrendszeres házi segítségnyújtó rendszer működtetése, továbbá 2009 őszétől 75 rászoruló idős meleg étkeztetését támogatja az önkormányzat.

1990-ben sikerült a Háziorvosi Szolgálatot, a Védőnői Szolgálatot létrehozni, továbbá 2000 szeptemberében megnyitottuk fiókgyógyszertárunkat.

A Gyermejjóléti Szolgálat 1997 óta működik a településen, ami 2010. január 1. napjától szintén a kistérség közvetlen felügyelete alatt áll. A szolgálat munkatársa évente átlagosan 20 gyermek sorsát kíséri figyelemmel.

2005. január 1-jén négy intézmény működött Biri községben. Önállóan működő és gazdálkodó szervezet egyedül a Polgármesteri Hivatal volt, a másik három intézmény részben önállóan gazdálkodó. Ezek az általános iskola, az óvoda és a művelődési ház és könyvtár voltak.

A 2009/2010 tanévtől az alapfokú nevelés és oktatás feladatait közoktatási megállapodás alapján egy nonprofit szervezet látja el. Az intézmény fenntartásában a bölcsődei csoporttól egészen az érettségiig működtet csoportot.

2010 szeptemberében az intézményben a diákok alap-és középfokú tanulmányaikat is megkezdhetik. Ehhez adódik még a szakképzésben és a felnőttképzésben részt vevők száma, amely így összesen több mint 1400 diákot jelent.

Az intézmény fenntartója és az önkormányzat kapcsolata példásan jó. A gyermekek, családok, idősek részére tervezett rendezvények, események mindegyikének szervezésében, lebonyolításában együtt vesz részt a két szervezet.

2009-től az önkormányzatnak intézménye nincs, csak a polgármesteri hivatal.

Az önkormányzat támogatja a település civil szerveződéseit. Évente anyagi támogatásban részesíti a nagycsaládosok egyesületét, a nyugdíjas klubot és a község focicsapatát is.

A község képviselő-testülete a testvér-települési kapcsolatok kialakítását is szorgalmazta az elmúlt években, ennek eredményeként – 2002. szeptembere óta – a lengyelországi **Mszana Dolnával**, 2004. október 1-jével pedig az ukrán **Macsola** község önkormányzatával van hivatalos megállapodása az önkormányzatnak.

2011 évre Biri és Macsola közös pályázatot nyújtott be az NFÜ által kiírt Magyarország-Szlovákia-Ukrajna Határon Átnyúló Együtműködési Program keretében „operating (residential) small-scale cooperation between people in Biri and Macsola villages” címmel.

2009-ben Falumegújítás és fejlesztés címen elnyert pályázati összegből a község gyermekei egy új, modern játszótérrel gazdagodtak, valamint ugyanebből a pénzből felújításra került a községi művelődési ház és könyvtár. Ugyanebben az épületben kap helyet a teleház, ami a gyermekek és felnőttek részére egyaránt nyitva áll.

Biri község falunapja a „Tócsnifesztivál” nevet viseli. Ezzel együtt olyan rendezvénysorozatot tudhat magáénak a település, amely az egész évet átfogja.

A mára már tradicionálissá váló rendezvények lebonyolításával elértük azokat az eredményeket, amelyeket rövid és hosszú távú célként kitűztünk magunk elé.

A falunap célja hagyomány-és értékteremtés volt. Sikertől olyan játékos foglalkozásokat szerveznünk, melyek által a gyerekek (s nem csak ők) kipróbálhatták önmagukat, fessegetve saját határaikat, egyúttal erősítve ezzel saját maguk önbizalmát is.

A helyiek mellett az idelátogató idegenek számára is vonzóvá vált a rendezvény, megtalálják magukat az idősebbek és a fiatalok, tartalmaz kultúrát, sportot, szórakozást.

Egy-egy falunap kitűnő alkalmat teremt a „szomszédolásra”. Nemcsak a község lakóit mozgatták meg, hanem a környező falvak, sőt az egész kistérség közösségei közötti kapcsolatteremtést is elősegítették. Az eltelt évek azt mutatják, hogy nőtt a kistérséghez tartozó települések közötti kulturális kapcsolat.

Hosszú távon hozzájárultunk a vidéki életminőség javításához, a kistérségi együttműködéshez, a kulturális hagyományok megőrzéséhez.

Az önkormányzat elérhetősége:

Postacím: 4235 Biri, Kossuth u. 4.

Központi telefonszám: 42/265-237

E-mail: biriph@gmail.com

Polgármester: Almási Katalin tel:06-20/512-2407

Jegyző: Gyirán Zoltán tel:06-20/ 934-2454